

Skolehelsetjenesten – en viktig arena for forebygging

– Helsestasjons- og skolehelsetjenesten er i en unik situasjon fordi de følger barnet helt fra vuggen og opp gjennom hele skolegangen.

Helsesøster Nina Misvær (t.v.) og skolelege Guri Svendsen mener skolehelsetjenesten er en viktig ressurs når det gjelder forebygging på et tidlig stadium. Foto Tove Myrbakk

– Skolehelsetjenesten bør være en brobygger mellom skolen og resten av helsetjenesten mener fastlege og skolelege Guri Svendsen i Østensjø bydel i Oslo. En dag i uken jobber hun som skolelege i bydelen. Østensjø har tre barne- og ungdomsskoler med tilsammen 3 000 elever. Guri Svendsen er overbevist om at skolehelsetjenesten er i en unik posisjon med hensyn til forebygging. Sammen med helsesøster og førstelektor ved Høgskolen i Oslo og Akershus Nina Misvær, holdt Svendsen nylig foredraget «Skolen – en viktig helseressurs» på et seminar hvor temaet var folkehelse sett i et oppvekstperspektiv.

En viktig brobygger

Svendsen mener helseundersøkelsen som foretas av alle førsteklassinger ikke er skolelegens viktigste oppgave.

– Så lenge undersøkelsen ikke avdekker forhold som må følges opp, bruker jeg ikke mye tid på denne. Jeg synes derimot det er mer viktig å bruke førsteklasseundersøkelsen til å hilse på, gjøre oss kjent på skolen og gi informasjon om hva vi kan brukes til. Skolelegens mest sentrale rolle er å være helsesøsters samtalepartner. På den måten kan legen utfylle tjenesten med sine kunnskaper, sier Svendsen.

Helsesøstrene på de tre skolene i bydelen samarbeider godt og har god og jevnlig kontakt med skolelegen.

– Skolelegen må ikke være feig. Vi må våge å snakke om det som er vondt og vanskelig. Legen er en nødvendig del av det tverrfaglige teamet i helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Vi skal fungere som en brobygger mellom skolen og resten av helsetjenesten, som barne- og ungdomspsykiatrien, fastlegene og spesialisthelsetjenesten. Vi skal skape allianser og trekke inn relevante ressurser. Jeg tror det er gunstig at skolelegen er fastlege i samme lokalsamfunn, påpeker Svendsen, som selv har svært god erfaring med å være skolelege i samme bydel hvor hun er fastlege.

Viktig samtalepartner

– Helsestasjons- og skolehelsetjenesten er i en unik situasjon fordi de følger barnet helt fra vuggen og opp gjennom hele skolegangen. Tjenesten arbeider helsefremmende og forebyggende, både med psykisk og fysisk helse og med sosiale forhold. Vi har tillit hos lærere, og den tilliten skal vi benytte. Helsesøsteren må ha tid til å bli så husvarm på skolen at elevene tør ta kontakt for å snakke om ting de synes er vanskelig.

Det er mange dimensjoner ved skolehelsetjenesten. Det er et hovedpoeng at tjenesten er gratis og befinner seg der barn og unge er som en lett tilgjengelig «drop-in» tjeneste på skolen. Skolehelsetjenesten ivaretar helheten og kan være med på å utjevne sosiale forskjeller, sier Nina Misvær.

Forvitrer helsesøstertjenesten?

Fastlege Tore Dahl i Brønnøysund frykter at helsesøstertjenesten er i ferd med å forvitte. Han er redd for at dette rommet da fylles opp av andre aktører, blant annet fra psykiatrien.

– Vi ser en oppblomstring av diagnoser og mange flere behandlere enn tidligere. Skolelegene må være en del av de primære helsetjenestene fordi de har en helt annen måte å tilnærme seg problemene på enn spesialisthelsetjenesten. Jo flere helsesøstre jo bedre mulighet for å forebygge på et tidlig stadium, understreker han.

– Det er viktig at forebygging starter allerede i skolen der morgendagens foreldre går. Vi må derfor ha en tilfredsstillende helsesøstertjeneste, sier Nina Misvær. Hun er tvilende til om Helsedirektoratets anbefalte norm for bemanning i skolehelsetjenesten er god nok.

– Vi har tigget om øremerkede midler til tjenesten, men har ikke fått det. Vi får stadig lovnader om at tjenesten skal bygges ut uten at det skjer noe. Det finnes nesten ingen skoleleger og helsesøstrene har alt for liten tid slik det er i dag, påpeker hun.

Lisbet T. Kongsvik

lisbet.kongsvik@legeforeningen.no
Samfunnspolitisk avdeling